

MAANÕUKOGU

Protokoll nr. 43.

Koosolek 29. septembril 1917 kubermangu lossi Valges saalis, Tallinnas, Toompeal.

Kokku on tulnud 47 maanõunikku: J. Reintam, J. Vilms, K. Baars, J. Kärner, Jul. Seljamaa, Juh. Januson, Rud. Jaska, H. Kruus, A. Ennemuist, A. Podrätshik, Ar. Vallner, M. Kiirats, H. Pöhl, A. Kurrikoff, J. M. Ainson, Joh. Kukk, Hans Roos, A. Birk, A. Veiler, T. Kuusik, P. Johanson, J. Tõnisson, J. Temant, H. Kask, K. Virma, K. Ast, J. Koort, A. Kohver, J. Kalm, M. Martna, Masik, H. Reiman, A. Leetsmann, J. Lasn, Max Bock, H. Riberg, H. Pöögelman, J. Sihver, O. Strandmann, K. Saral, J. Kurvits, K. Parts, K. Grau, J. Jaakson, Victor Neggo, K. Päts, T. Laur.

A. Vallner avab koosoleku kell ½5 p. l. ja loeb tänase päevakorra ette, mis ka vastuvõetakse.

Päevakord:

1. Tervishoiu osakonna juhtnõörid.
2. Maakoolivakitsuse ettepanekud Maanõukogule Ajutise Koolikorralduse maksamapanemise asjus.
3. Töö- ja hoolekandmise osakonna eelarve.
4. Jooksvad asjad:
 - I. Valla nõukogude kodukord.
 - II. Sõjaliini lähenemise puhul varanduse hindamise kava väljatöötamine.
 - III. Nõunikude teerahade asjus.
 - IV. Nõunikude päevarahad kommandeerimise puhul.

1. Maakondade (linnade) tervishoiu osakonna instruksioon.

Päevakorral on Maakondade ehk linnade tervishoiu osakonna instruksioon, mida Maavalitsuse tervishoiu osakonna juhataja h-ra Konik teisel lugemisel ette kannab.

Otsustati Maakondade ehk linnade tervishoiu osakonna instruksiooni järgmiselt nimetada: maakondade ehk linnade tervishoiu osakonna ajutine juhatuskiri.

Maakondade ehk linnade tervishoiu osakonna ajutine juhatuskiri võeti teisel lugemisel vastu (*vaata lisa nr. 1*).

2. Tervishoiu-kuraatorite instruksioon.

Peale selle kannab h-ra Konik tervishoiu hoolekandjate juhatuskirja teisel lugemisel ette. Tervishoiu hoolekandjate juhatuskiri võeti teisel lugemisel vastu (*vaata lisa nr. 2*).

3. Maavalitsuse tervishoiu osakonna instruksioon.

Edasi kannab h-ra Konik maavalitsuse tervishoiu osakonna juhatuskirja teisel lugemisel ette. Maavalitsuse tervishoiu osakonna juhatuskiri võetakse teisel lugemisel vastu (*vaata lisa nr. 3*).

4. Erakorraline teadaanne vaenlase maaletuleku kohta Saaremaal.

Erakordseks teadaandmiseks saab J. Tõnisson sõna ja teatab, et teated on, et Saaremaal vaenlane maale on tulnud ja paneb ette saatkonda saata, kes kus tarvis, selgust peab muretsema. Koosolek volitab selleks hrad Vallneri ja J. Tõnissoni.

5. Järgmise koosoleku määramine.

Otsustati õhtust koosolekut kell ½9 õ. ära pidada.

J. Vilms (*allkiri*).

H. Kask (*allkiri*).

Ar. Vallner (*allkiri*).

M. Kiirats (*allkiri*).

LISAD.

LISA nr. 1.

Maakondade (linnade) tervishoiu-osakonna instruksioon.

I.

Maakonna (linna) tervishoiu-osakonna tegevuskava.

§ 1. Maakonna (linna) tervishoiu-osakond on maakonna (linna) tervishoiu töö täidesaatev organ maakonna (linna) valitsuse juures. Juhtivaks organiks osakonnale on maakonna (linna) tervishoiu-nõukogu.

§ 2. Maakonna (linna) tervishoiu-osakonna juhatajaks on arst, kes osakonna töö eest vastutab maakonna nõukogu (linnavolikogu) ees.

§ 3. Maakonna (linna) tervishoiu-osakonna juhataja valitakse maakonna (linna) tervishoiu-nõukogu ettepanekul maakonna nõukogu (linnavolikogu) poolt. Kõik muu maakonna (linna) teenistuses tervishoiu-osakonna alla käiva personali valib maakonna (linna) valitsus; arstide valimine sünnib maakonna (linna) tervishoiu-nõukogu ettepanekul.

§ 4. Maakonna ja linna ühinemise korral tervishoiu tegevuses asutatakse lepitus-nõukogu. Lepitusnõukogusse valitakse maakonna nõukogu ja linnavolikogu poolt ühepalju liikmeid. Lepitusnõukogu liikmete arv ei või mitte alla 10 olla. Lepitusnõukogu valib oma keskelt juhataja ja otsused tehtakse lihtsa healteenamusega. Kõik lepitus-nõukogu otsused on maakonna nõukogule ja linnavolikogule lõpuotsuslikud.

§ 5. Maakonna ja linna ühendatud tervishoiu-osakonna juhataja valitakse ühise maa ja linna tervishoiu-nõukogu ettepanekul lepitus-nõukogu poolt, kelle ees tema oma tegevuse eest vastutab.

§ 6. Osakond töötab eelarve piirides iseseisvalt. Lisakrediti tarbekorral pöörab osakond maakonna (linna) valitsuse kaudu maakonna nõukogu (linnavolikogu) poole.

T ä h e n d u s. Maakonna ja linna ühinemise korral tervishoiu töös määrab lepitus-nõukogu maakonna ja linna peale langeva kredidi osa ja tarbekorral lisakrediti.

§ 7. Osakond seab kokku aasta eelarve ja aruande ja paneb mõlemad maakonna (linna) valitsuse kaudu maakonna nõukogule (linnavolikogule) kinnitamiseks ette. Osakond kogub kõik maakonna (linna) tervishoiu statistika teated ja saadab sellekohased aruanded maavalitsuse tervishoiu-osakonda. Osakond saadab maakonnannõukogu (linnavolikogu) poolt vastu võetud eelarved ja aruanded Maavalitsuse tervishoiu-osakonda.

T ä h e n d u s. Maakonna ja linna ühendatud tervishoiu-osakond töötab ühiste ja lahus ettevõtete eelarved eraldi välja. Ühiste ettevõtete eelarved lähevad lepitus-nõukogusse, lahus ettevõtete eelarved maakonna nõukogusse ja linnavolikogusse. Ka aruannetes peab osakond selle juhtnõõri järele käima ja tervishoiu statistika aruanded maakonna ja linna kohta lahus hoidma.

§ 8. Osakonna juhataja võib nõupidamistele eriteadlasi ja asjatundjaid kutsuda.

§ 9. Maakonna (linna) tervishoiu osakonna tegevuskavasse ja valitsuse alla käivad:

A.

Avaliku tervishoiu eest hoolekandmine ja tervishoiu seisukohalt üleüldiste ja üksikute kahjulikkude mõjude kõrvaldamine:

- 1) rahva tutvustamine tervishoiu tähtsusega ja küsimustega trüki ja suusõnal;
- 2) tervishoidline noorsoo kasvatus, turimine, sport, laste suvekooni, lasteaiad ja laste varjupaigad;

3) üleüldine rahvatoitmine, laste ja rinnalaste toitmine jne.;

4) kontroll toidu, joogi ja maiusainete headuse, valmistamise asutuste ja müügi-kohtade üle ja nimetatud ainete võltsimise ärahoidmine;

5) kontroll meiereide, piima ja piima-
produktide üle;

6) hea joogivee eest hoolekandmine ja valvus kaevude üle; valvus jõgede ja järvede üle ja nende roojastamise ärahoidmine;

7) kontroll avalikkude saunade, supel- ja vanniasutuste ja tervisveede üle;

8) õhupuhtuse eest hoolekandmine, iseranis vabrikute läheduses;

9) maapinna puhtuse eest hoolekandmine, mustavee kõrvaldamine, kanalisatsioon, assenisatsioon ja selle mitmesugused süsteemid;

10) valvus elukorterite, tööliste ruumide, ühiselumajade, seltsimajade, söögi-
majade, võorastemajade, öömajade, vangimajade, karistusasutuste ja laevade tervishoidlise seisukorra järele (valgus, õhk, puhtus, küte, ventilatsioon ja teised tervishoidlised nõuded);

11) surnute transport, matmine ja põletamine;

12) tööstuse tervishoid, amethaigused, naiste ja alaealiste töö;

13) koolitervishoid;

14) kohtulik meditsin;

15) võitlus külgehakkavate haiguste ja suguhaiguste vastu; desinfektsioon; rõugete panemine;

16) tervishoidline valvus kogukonna ja eratapamajade üle;

17) kogukondliste ja avalikkude ehituste ehitusplaanide heakskiitmine ja avamise luba andmine tervishoiu seisukohalt;

B.

Arstline ja ravitsemise osa.

Osakonna alla käivad:

18) maakonna (linna) piirides töötavad arstid, velskerid, ämmaemandad; haigete ravitsejannad ja muu selles osas tegev olev personal;

19) maakonna (linna) tarvidusi täitvad haigemajad, hospitalid, barakid, sünnitamise jne. asutused ja tervishoidlised ülesandeid täitvad keemia bakterioloogilised laboratoriumid; haigete transport;

20) aptekid, rohukauplused, limonadi ja kunstlikkude mineralvete valmistamise asutused;

21) tervishoiu statistika.

II.

Maakonna (linna) tervishoiu-nõukogu.

§ 10. Maakonna (linna) tervishoiu osakonna juhtivaks organiks on maakonna (linna) tervishoiu-nõukogu.

Maakonna (linna) tervishoiu-nõukogu liikmeteks on:

1. Maakonna (linna) tervishoiu-osakonna juhataja.

2. Kõik maakonna (linna) teenistuses olevad arstid, rohuteadlased, lahutusteadlased, insenerid, arhitektid, kanalisatsiooni ja veevärkide juhatajad.

3. Üks maakonna (linna) kooliõpetajate liidu esitaja.

4. Üks maakonna (linna) haigekasade esitaja.

5. Üks maakonna (linna) tööliste seltside esitaja.

T ä h e n d u s: Maakonna ja linna ühinemise korral tervishoiu tegevuses ühinevad esitajad maakonna ja linna poolt.

§ 11. Maakonna (linna) tervishoiu-nõukogu uurib ja harutab kõiki maakonna (linna) avalikku tervishoiusse puutuvaid küsimusi, töötab välja kõikide uuenduste ja sundusliste määruste projekta ja vaatab läbi aasta eelarved ja aruanded. Tervishoiu-nõukogu harutab küsimusi, mis osakonna juhataja poolt ette pandakse, kui ka neid, mis tervishoiu-nõukogu enese poolt päevakorda võetakse.

§ 12. Maakonna (linna) tervishoiu-nõukogu tuleb kaks korda aastas — tarviduse järele sagedamini — kokku, kevadel ja sügisel. Tervishoiu-nõukogu koosolekut juhatab osakonna juhataja ja sekretäriks on osakonna sekretär. Tervishoiu-nõukogu koosoleku protokollile kirjutavad peale juhataja kolm koosoleku poolt valitud liiget alla.

§ 13. Kõik maakonna (linna) tervishoiu-nõukogus väljatöötatud ja vastuvõetud uuendused, projektid ja sunduslised määrused tervishoiu alal jne. paneb osakonna juhataja maakonna (linna) valitsuse kaudu maakonna-nõukogule (linna- volikogule) ette; ühtlasi saadab osakonna juhataja tervishoiu-nõukogu protokollil kõikide otsustega Maavalitsuse tervishoiu-osakonda, mitte hiljem kui kahe nädala jooksul pärast tervishoiu-nõukogu koosolekut.

LISA nr. 2.

Tervishoiu-kuratorite instruksioon.

§ 1. Maakonna (linna) tervishoiu-osakonna abiorganideks peale osakonna teenistuses seisva personali — arstide, ämmaemandate, sanitaride, ravitsejannade jne. — on tervishoiu-kuratorid. Tervishoiu-kuratorid valib vallanõukogu (linna- volikogu) ja määrab arvu.

§ 2. Tervishoiu-kuratorite amet on auamet ja nad seisavad kohaliku tervishoiu arsti juhatusel all.

§ 3. Kõige vähemalt üks kord aastas kutsub kohalik tervishoiu arst kuratorite koosoleku kokku. Koosolekul peetakse läbirääkimisi möödaläinud ja eelseisva tegevuse üle ja arst selgitab tervishoidliisi

küsimusi. Koosolek peetakse aasta esimesel poolel, mitte hiljem 15. IV.

§ 4. Tervishoiu-kuratorite ülesanne on:

a) kohalikkude tervishoiu tingimistega tutvunemine;

b) rahvale tervishoiu alal väljaantud sundusliste määruste tähtsuse selgitamine ja nende täitmise järele valvamine;

c) miilitsale teatamine, kus meeldetuletustest hoolimata sunduslised määrused tervishoiu alal täitmata jäetud;

d) külgehakkavate haiguste laialilagnemise korral jaoskonna arstile teatamine;

e) kirjalik aasta aruanne omast tegevusest iseäralisel eeltrükil, mis jaanuarikuu jooksul jaoskonna arstile ära anda tuleb.

LISA nr. 3.

Maavalitsuse tervishoiu-osakonna instruksioon.

§ 1. Maavalitsuse tervishoiu-osakond seisab koos arsti ja apteki toimekonnast. Juhtivateks organideks osakonnale on Maa tervishoiu-nõukogu, arstide päev ja rohuteadlaste päev.

§ 2. Maavalitsuse tervishoiu-osakonna ja ühtlasi ka arstitoimekonna juhatajaks on arst; apteki-toimekonna juhataja peab eriteadlane olema.

§ 3. Maavalitsuse tervishoiu-osakonna juhataja, kes Maanõukogu poolt valitakse ja ühtlasi Maavalitsuse liige on, vastutab osakonna tegevuse eest Maanõukogu ees.

§ 4. Maavalitsuse tervishoiu-osakond seab aasta eelarve ja aruande kokku ja paneb mõlemad Maavalitsuse kaudu Maanõukogule harutamiseks ja kinnitamiseks ette.

§ 5. Maavalitsuse tervishoiu-osakond töötab eelarve piirides iseseisvalt. Lisakredidi tarbekorral pöörab osakond Maavalitsuse kaudu Maanõukogu poole.

§ 6. Osakonna toimekonnad töötavad iseseisvalt ja toimekondade juhatajatel on õigus eriteadlasi ja asjatundjaid nõupidamistele kutsuda.

§ 7. Maavalitsuse tervishoiu-osakonna tegevuskavasse käib ülem juhatus ja valvus Eestimaa piirides olevate tervishoidliste asutuste ja hoolekandmine rahva tervishoiu jne. eest.

Toimekondade järele on tööjaotus järgmine:

I. Arsti-toimekond.

A. Avaliku tervishoiu eest hoolekandmine ja tervishoiu seisukohalt üleüldiste ja üksikute kahjulikkude mõjude kõrvaldamine:

a) rahva tutvustamine tervishoiu tähtsusega ja küsimustega trüki- ja suusõnal;

b) tervishoidline nooresoo kasvatus, turnimine, sport, laste suvekoloniid, lasteaiad ja laste varjupaigad;

c) ületüldine rahvatoitmine, laste ja rinnalaste toitmine jne.;

d) kontroll toidu-, joogi- ja maiusainete headuse, valmistamise, valmistamise asutuste ja müügikohtade üle ja nimetatud ainete võltsimise ärahoidmine;

e) kontroll meiereide, piima ja piima-
produktide üle;

f) hea joogivee eest hoolekandmine ja valvus kaevude üle; valvus jõgede ja järvede üle ja nende roojastamise ärahoidmine;

g) kontroll avalikkude saunade, supel- ja vanniasutuste ja tervisveede üle;

h) õhupuhtuse eest hoolekandmine, iseäranis vabrikute läheduses;

i) maapinna puhtuse eest hoolekandmine, mustavee kõrvaldamine, kanalisatsioon ja selle mitmesugused süsteemid;

k) valvus elukorterite, töölise ruumide, ühiselumajade, seltsimajade, söögi-
majade, võorastemajade, öömajade, vangimajade, karistusasutuste ja laevade tervishoidlise seisukorra järele (valgus, õhk, puhtus, küte, ventilatsioon ja teised tervishoidlised nõuded);

l) surnute transport, matmine ja põletamine;

m) tööstuse tervishoid, amet-haigused, naiste ja alaealiste töö;

n) koolitervishoid;

o) kohtulik meditsin;

p) võitlus külgehakkavate haiguste ja suguhaiguste vastu; desinfektsioon, rõu-
panemine;

r) tervishoidline valvus kogukonna ja era-tapamajade üle;

s) kogukondliste ja avalikkude ehituste ehitusplaanide heakskiitmine ja avamise luba andmine tervishoiu seisukohalt.

B. Arstline ja ravitsemise osa:

t) Eestimaa piirides töötavad arstid, velskerid, ämmaemandad ja muu selles osas tegev personal;

u) haigemajad, hospitalid, barakid, sünnitamise ja vaimuhaigete asutused, tervishoidlisi ülesandeid täitvad keemia-
bakterioloogilised laboratoriumid ja haigete transport;

v) tervishoidline statistika.

II. Apteki toimekond.

w) Apteki toimekonna alla käivad kõik Eestimaa piirides töötavad aptekid, rohukauplused ja rohuladud, arstirohtude laboratoriumid, -vabrikud ja -tehased, mineralvete, puuviljajookide ja limonadi valmistamise asutused;

x) toimekonna alla käivate asutuste teadusliku ja tehnikalise külje tõstmine, kodumaa arstirohtude kasvatamise, korjamise ja ümbertöötamise edendamine;

y) farmatseutiline statistika ja aruanded.

§ 8. Maavalitsuse tervishoiu-osakonna arsti-toimekonna otsekohese valitsuse alla käivad seesugused asutused ja haigemajad ja hospitalid, millel ülemaaline ülesanne on, nagu kubermangu haigemaja, kubermangu vaimuhaigete maja, Kuuda leprosorium, ämmaemandate, velskerite ja hambaarstide koolid jne.

§ 9. Maavalitsuse tervishoiu-osakond kogub kokku maakondade ja linnade tervishoiu-osakondade kaudu tervishoiu osasse puutuva statistika, eelarved ja aruanded ja saadab kõik sellekohased tarvilised teated riigi keskarstivalitsusele.

Maa tervishoiu-nõukogu.

§ 10. Maa tervishoiu-nõukogu liikmed on:

1) Maavalitsuse tervishoiu osakond;
2) iga maakonna (linna) tervishoiu osakonna juhataja ja iga maakonna (linna) tervishoiu-nõukogu asemik-arst.

T ä h e n d u s: Tervishoiu töös ühinenud maakonnad ja linnad saavad maa tervishoiu-nõukogusse tervishoiu osakonna juhataja ja kaks arsti ühendatud maakonna ja linna tervishoiu-nõukogu poolt.

3) Tallinnast ja Tartust à kaks liiget — linna tervishoiu osakonna juhataja ja linna tervishoiu-nõukogu esitaja arst.

4) Maavalitsuse tehnika osakonna juhataja;

5) kubermangu haigemaja vanem arst;

6) Eestimaa arstide liidu ja arstide seltside poolt à üks esitaja;

7) üks esitaja Eestimaa rohuteadlaste liidu poolt;

8) üks Eestimaa kooliõpetajate keskliidu esitaja;

9) üks Eestimaa haigekassade keskliidu esitaja;

10) üks Eestimaa tööliste seltside keskliidu esitaja.

§ 11. Maa tervishoiu-nõukogu tuleb kaks korda aastas kokku, kevadel ja sügisel. Maa tervishoiu-nõukogu koosolekuid juhatab Maavalitsuse tervishoiu-osakonna juhataja, sekretäriks on osakonna sekretär. Otsused tehtakse liht healeenamusega ja protokollile kirjutavad alla peale koosoleku juhataja kõige vähemalt kolm nõukogu poolt valitud liiget.

§ 12. Maa tervishoiu-nõukogu võib oma koosolekutele asjatundjaid ja eriteadlasi kutsuda.

§ 13. Maa tervishoiu-nõukogu harutamise alla käivad kõik avalikku tervishoiusse puutuvad küsimused, uuenduste ja sundusliste määruste kavad ja nende väljatöötamine. Küsimused ja projektid pannakse päevakorradele Maavalitsuse tervishoiu-osakonna ja maa tervishoiu-nõukogu liikmete poolt. Maa tervishoiu-nõu-

kogus väljatöötatud ja vastuvõetud projektid ja määrused tervishoiu alal paneb maavalitsuse tervishoiu osakonna juhataja Maapäevale ette.

Arstide päev.

§ 14. Arstide päeva ülesandeks on avalikku tervishoiusse ja üleüldse arstiteadusesse puutuvate küsimuste teaduslik uurimine ja harutamine.

§ 15. Arstide päeva liikmed on kõik Eestimaa omavalitsuste asutuste teenistuses olevad arstid ja osa võtta võivad healeõigusega kõik Eestimaa piirides tegevad arstid.

§ 16. Arstide päev peetakse ära kõige vähemalt iga kolme aasta jooksul üks kord. Kokkutuleku aja ja koha määrab ära eelmine arstide päev.

§ 17. Arstide päeva juhatuse ja selle liikmete arvu määrab ja valib koosolek.

§ 18. Arstide päeva otsused tehakse lihthealeenamusega ja on juhtnöörideks

Eestimaa omavalitsuse tervishoiu-osakondade tegevusele.

Rohuteadlaste päev.

§ 19. Rohuteadlaste päeva ülesanneteks on aptekidesse ja üleüldse rohuasjandusesse ning rohuteadusesse puutuvate küsimuste teaduslik harutamine.

§ 20. Rohuteadlaste päeva liikmed on kõik Eestimaa omavalitsuse asutustes teenivad rohuteadlased. Healeõigusega võivad osa võtta ka kõik Eestimaa piirides töötavad rohuteadlased.

§ 21. Rohuteadlaste päev peetakse ära vähemalt iga aasta jooksul üks kord. Kokkutuleku aja ja koha määrab ära eelmine rohuteadlaste päev.

§ 22. Rohuteadlaste päeva juhatuse ja selle liikmete arvu määrab ära ja valib koosolek.

§ 23. Rohuteadlaste päeva otsused tehakse liht healeenamusega ja on juhtnöörideks Eestimaa omavalitsuse aptegitoimekonnale ja aptegipidajatele.